

Energetske izkaznice

DVE PLATI ENERGETSKE IZKAZNICE

■ Matjaž VALENČIČ, dipl.inž.str.

Energetska izkaznica je javna listina s podatki o energetske učinkovitosti stavbe in s priporočili za povečanje energetske učinkovitosti. Obvezna je pri prodaji stavbe ali njenega posameznega dela in pri oddaji v najem za obdobje vsaj enega leta ter pri novogradnjah. Namenjena je kupcu ali bodočemu najemniku nepremičnine. Podatki na izkaznici povedo, v kakšnem energetske stanju je stavba (poraba energije, predvidene sanacije v prihodnjih letih...). Iz teh podatkov lahko interesent oceni stroške in se na osnovi podatkov odloči o nakupu ali najemu. Obvezna je tudi za javne stavbe. Energijska učinkovitost stavb po prenovljeni direktivi EBPD in energetske zakon predstavlja izračunano ali izmerjeno količino energije, potrebno za zadovoljevanje potreb po energiji, povezanih z običajno uporabo stavbe, ki vključuje ogrevanje, hlajenje, prezračevanje, gretje sanitarne vode in razsvetlavo ter za druge namene.

Promocija učinkovite rabe energije

Dobra stran uvedbe energetske izkaznice stavb je osveščanje stanovalcev, saj so stavbe velik porabnik energije. Stanovanjski sektor porabi do 40% energije in še narašča, temu sorazmerne pa so tudi emisije toplogrednih plinov. Leta 1993 je »Direktiva sveta EU 93/76 o omejitvi emisij ogljikovega dioksida z izboljšanjem učinkovite rabe energije« uvedla energetske certificiranje stavb, ki vključuje opis njihovih energetske značilnosti in informacije o učinkoviti rabi energije za potencialne uporabnike stavb. Seveda je uvedba EI le droben delec tega, kar direktive zahtevajo, zato je prikaz izpolnjevanja zahtev skozi prizmo energetske izkaznice nepopoln.

Slovenija je postala del evropske družine 1. maja 2004 po procesu približevanja, ki se je začel leta 1993. S pristopom je pravni red EU postal del slovenske zakonodaje. Direktiva EPBD (2002/91/ES) je zahtevala uvedbo EI stavb v državah EU in sicer najkasneje do leta 2006 s podaljškom do leta 2009. Prenovljena direktiva EPBD (2010/31/EU) je zahtevala večjo razširjenost EI stavb v javnem sektorju, navedbo razreda energetske učinkovitosti pri trženju

stavb, velik poudarek je na zagotavljanju kakovosti energetskega certificiranja stavb. Energetske izkaznice je pri nas uvedel Energetske zakon 2006 z dopolnitvami 2012, podrobnosti pa ureja novi Energetske zakon EZ-1, ki je ob izidu tega članka verjetno že sprejet.

Leta 2007 je slovenska zakonodaja začela uvajati energetske izkaznice, tri leta kasneje je bil objavljen Javni razpis za izbiro izvajalca usposabljanja in preizkusa znanja za neodvisne strokovnjake za izdelavo energetske izkaznic, še dve leti je trajalo, da je bil izvajalec izbran in se je začelo izobraževanje neodvisnih strokovnjakov.

Prvi neodvisni strokovnjaki so prejeli licenco MziP poleti 2013, v začetku leta 2014, ko nastaja ta prispevek, pa še vedno ni vseh pogojev za izdelovanje EI. 21 let od evropske uvedbe energetskega certificiranja stavb do skorajšnjega začetka izdelovanja EI je relativen uspeh, saj na mnogih drugih področjih še nismo tako daleč.

Neodvisni strokovnjaki za izdelavo energetske izkaznic

Kandidat z ustrežno izobrazbo in izkušnjami, ki uspešno opravi usposabljanje, zaprosi za

Matjaž VALENČIČ, dipl.inž.str.,
neodvisni energetske strokovnjak
Zenergija d.o.o., Ljubljana
www.zenergija.si

licenco pri ministrstvu, ministrstvo preveri izpolnjevanje zahtev in prosilcu, ki ustreza, podeli licenco. Prav tako pa ministrstvo podeli javno pooblastilo podjetjem za izdajajo EI, če ustrezajo kriterijem podelitve pooblastila. Licenca neodvisnega strokovnjaka traja 5 let.

Od julija 2013 je pridobilo licenco približno 150 neodvisnih strokovnjakov, ki so usposobljeni izdelovati EI, ko jih bodo naročniki zaprosili in ko bodo za to izpolnjeni pogoji. Energetski zakon je še neznanka, podzakonskih aktov še ni, programske opreme tudi ne, elektronski register EI še ne deluje, prispevek še ni določen, vodenje registra in predvideni nadzor tudi ne.

Med vrsticami

Stanje ni rožnato. Res ima licenco že množica neodvisnih strokovnjakov, vendar je to le en od pogojev za pričetek izdelovanja. Neodvisne strokovnjake so usposobili za delo tako, da so jim predlagali uporabo treh računalniških programov, ki jih MzIP imenuje »komercialna programska oprema«. Izdelovalec izkaznice lahko izbere programsko orodje, čeprav v veljavnih predpisih nikjer ni zapovedana uporaba računalniškega programa. Še več, MzIP v svojem dopis IZS z dne 26.8.2013 nakazuje možnost računanja EI brez programske opreme. V Pravilniku o učinkoviti rabi energije v stavbah (PURES) in Tehnični

smernici TSG-1-004:2010 je predpisana uporaba Metodologije za izračun energijskih lastnosti stavbe, kar naj bi zadostovalo. Izdelovalec izkaznice naj se ročno loti računanja energijskih lastnosti stavbe s pomočjo 401 enačbe in 64 tabel, vključenih v to smernico. Poleg TSG je potrebno upoštevati še za približno 2 fascikla standardov, približno 2000 enačb in 150 tabel. Pri ročnem izračunu uporabljamo enostavne aritmetične operacije (seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje), vendar nastopa pri vsaki stavbi tako velika količina podatkov, da ga ne moremo opraviti brez programskega orodja v realnem času. Namesto dneva bi porabili leto, namesto 400 € bi stala EI več kot stanovanje! Pa imamo izdelovalci čas in kupci denar, da nam ročni izračun plačajo?

Težava je v tem, da »komercialna programska oprema« ni preverjena in da izračun ene stavbe s tremi programskimi orodji daje zelo različne rezultate. Študija delovanja programske opreme za izračun porabe energije v stavbah prikazuje, da se izračunane vrednosti med temi tremi programi znatno razlikujejo, tudi do 50%, na podobna odstopanja pa kaže še starejša Metodologija izračunov kazalnikov rabe energije.

Kateri program je torej ustrezen? V nasprotju z Nemčijo, kjer je po naročilu države Fraunhofer Institut für Bauphysik iz Stuttgarta pripravil

programsko jedro, potem pa so različna podjetja izdelala uporabniške vmesnike, je zakonodajalec v Sloveniji izdelavo programske opreme popolnoma prepustil trgu, obenem pa ni zagotovil njene verifikacije.

Izkaznica ni ena, izkaznici sta dve

Zakonodaja predvideva dve različni energetske izkaznici, merjeno mEI in računsko rEI. Merjena EI, pri izdelavi katere je manj dela, se lahko izda samo za obstoječe nestanovanjske stavbe, ki imajo znan način uporabe in podatke o rabi energije za daljše obdobje. Pri stanovanjskih stavbah ne moremo uporabiti merjene EI, ker se pri zamenjavi lastnika lahko bistveno spremeni način uporabe take stavbe. Zato je pri stanovanjskih stavbah predpisana računsko energetska izkaznica (na kratko: rEI).

Pomembnejše kot za stanovanjske stavbe so EI za javne stavbe. Javni sektor bi moral biti vodilen na področju energetske učinkovitosti stavb. Zato morajo imeti stavbe s skupno uporabno tlorisno površino nad 500 m², ki jih uporabljajo javni organi ali se v njih pogosto zadržuje javnost, javno predstavljene energetske izkaznice, prikazane na vidnem mestu. To so stavbe v državni lasti, v lasti lokalnih skupnosti ali v privatni lasti. Med temi so bolnišnice, zdravstveni domovi, univerzitetni objekti, vrtci, šole, uradi, trgovine, športne dvorane, hoteli, gostinski lokali...

Uvajanje EI je šolski primer temeljne zakonitosti organiziranja, Murphyjevoga zakona: če gre kaj lahko narobe, bo tudi šlo; če se lahko zgodi kaj slabega, se bo zgodilo; če gre lahko narobe več stvari, bodo šle v najslabšem vrstnem redu. Za izdelovanje EI javnih stavb so se specializirale Lokalne energetske agencije, ki so financirane z javnim denarjem. Seveda je to zakonsko

prepovedan konflikt interesov, ampak za »našo stvar« vsi pogledajo stran.

Škoda je že storjena

Na ministrstvu se ne zavedajo, kakšna škoda nastaja, če se v delu dokumentacije za gradbeno dovoljenje pojavljajo različni izračuni, ki naj bi zagotovili skladnost z obstoječo zakonodajo. Ali pa, če imajo podobne stavbe povsem različne energetske izkaznice. Zakonodajalec je bil pravočasno opozorjen na napake. Še več, pri sprejemanju Pravilnika o učinkoviti rabi energije leta 2010 je večkrat zapisana obljuba zakonodajalca, da so v pripravi programska orodja (strani 5, 7, 9, 10, 25, 37...). Očitno s figo v žepu, saj programske opreme ni pripravljala. Tako je bila ob sprejemanju pravilnika in tehnične smernice zavedena strokovna javnost, stroka in politika. Sedaj pa se isti pripravljavci zakonov, ki so nevidna birokratska moč izgovarjajo, da nikjer v direktivi, ki jo moramo spoštovati, ni zapisana zahteva po validaciji programske opreme. To seveda ni res.

Energetska izkaznica je javna listina

Javna listina je dokument, ki evidentira pravno dejanje ali dejstvo in katerega verodostojnost potrdi organ z javnimi pooblastili. To določa evropska zakonodaja. Zato javne listine ne smemo izdelovati s programsko opremo, za katero celo avtor zagotavlja, da ni točna in da ne prevzame nikakršne odgovornosti.

Programska oprema ni ustrezna

Končno je tudi MzIP spoznal, da programska oprema, ki je predlagana za izračun EI, ne deluje kot pričakovano in potrebno. V maju 2013 je javno razpisalo nalogo NMV1084/2013 »Primerjalne analize delovne programske opreme za izračunavanje energijskih lastnosti stavbe PURES 2010 in TSG - 1 - 004 učinkovita raba energije«. Iz razpisa izhaja, da se primerjalna analiza »na trgu dostopne programske opreme« nanaša »na deklarirane namene pokrivanja«, med njimi tudi na energetske izkaznice. Glede na razpis bo razpisana analiza potekala v dveh fazah, do marca 2014.

Vprašanj je veliko. Ali lahko javno listino izdelujemo s programsko opremo, ki dokazano ni pravilna? Ali lahko zakonodajalec zahteva, da neodvisni strokovnjaki računajo EI (javno listino) stavbe peš, brez programske opreme ali z ne-preverjeno programsko opremo? Ali neodvisni strokovnjaki lahko zaračunavajo svojo storitev, čeprav obstaja resen dvom v točnost storitve? Ali bi bilo takšno delo etično?

Na potezi so neodvisni strokovnjaki

Neodvisnim strokovnjakom za izdelavo EI je dovolj dezinformacij in nereda. Konec januarja

Ne le Urša, tudi ostala programa sta neuporabna za izračun EI stavbe. Soavtor programa KI, dr. Sašo Medved, v elektronski pošti 29.1.2014 navaja: zaradi necelovite metodologije so v sedanji verziji KI izpuščeni sistemi klimatizacije.

Računalniški program Gradbena fizika URSA je narejen kot pomoč s strani podjetja URSA Slovenija projektantom, ki se ukvarjajo s preračuni toplotne zaščite in energijsko učinkovito gradnjo. Program je izdelan z najboljšimi nameni vendar ni za komercialno uporabo. Lastnik programa URSA Slovenija ne jamči za pravilnost preračunov in iz tega naslova ne nosi nikakršne

fibran ArchiMAID

Program ArchiMAID je pomoč projektantom, ki se ukvarjajo s preračuni toplotne zaščite in energijsko učinkovito gradnjo.

Program je izdelan z najboljšimi nameni, vendar ni za komercialno uporabo. Ne Fibran Nord d.o.o. ne Sistemi Shift d.o.o. ne jamčijo za pravilnost izračunov.

Zavajajoče oglaševanje je naredilo še nekaj zmede. Aerotermografija, pogled street-view ali energetska kartica, nič od tega ni potrebno.

POTREBUJETE TERMOGRAME ZA IZDELAVO ENERGETSKE IZKAZNICE?

Odperto Pismo Lastnikom Podjetij, Ki Izdelujejo Energetske Kartice za Nepremičnine, in Želijo v Naslednjih Dvanajstih Mesecih Pridobiti ...10, 20, 30, 100 + Več Strank ?

Če stavba nima projektne dokumentacije, lahko stroški izdelave narastejo.

Poleg stroška izdajatelja je potrebno upoštevati tudi DDV in prispevek za izdajo. Če upoštevamo, da je ura neodvisnega strokovnjaka vredna 50 EUR, cena izdelave EI ne more biti na

nivoju nekaj deset evrov. Zdraharji pa vpijejo: to je rop državljanov, izkaznice so administrativni terorizem, ovirana je svobodna gospodarska pobuda...

Energetska izkaznica po 39 EUR?

Kdor želi prejeti za stanovanje v večstanovanjski stavbi EI po 39 EUR, jo lahko dobi po pošti. Edini pogoj je, da je stavba v Nemčiji. Lastnik vpiše podatke v spletni obrazec (podatki o stavbi, o rabi energije in način priprave tople vode), priloži fotografijo in se podpiše. Računska EI za enodružinsko hišo v Nemčiji stane 425 €. Približno toliko je predvideno tudi pri nas.

Podjetniški prijemi

Pojavilo se je precej podjetnikov, ki so zaslužili, da bodo s pomočjo EI dodatno zaslužili.

Nekateri ponudniki storitev želijo pod pretezo EI prodati svojo storitev. To ustvarja dodatno zmedo na tržišču in po nepotrebnem bega potrošnike.

Druga plat

G. Paul Hodson, vodje Enote za energetske učinkovitost znotraj Evropske komisije je 13. 9. 2013 zapisal, da je Slovenija že pripoznana kot »drugostopenjska« kršiteljica EBDP in se bo tega statusa znebila šele, ko bodo zahteve prenovljene Evropske direktive CELOVITO vključene v njeno zakonodajo. Poleg energetske izkaznice je potrebno urediti vsaj še preglede klimatskih in ogrevalnih sistemov ter določiti skoraj nič energijske stavbe.

Pod črto

Vsem, ki želijo vihar okoli EI izrabiti za lastno promocijo, se je pridružila tudi Zveza potrošnikov Slovenije. Namesto, da bi spoznala, da EI ščiti kupca stavbe – potrošnika, saj ga lahko obvaruje pred nakupom energetske neučinkovitega mačka v žaklju, predlaga populistično peticijo.

S primerjavo EI različnih stavb se potrošnik lahko informira o:

- energetske učinkovitosti stavb – informacija o stroških energije, ki jih lahko pričakuje
- priporočenih ukrepov – kaj bo potrebo sanirati – informacija o načrtovani investicijah.

ZPS se mora odločiti katere potrošnike zastopa:

- prodajalce stavb (potrošniki, ki naročajo EI)
- kupce stavb (potrošniki, ki kupujejo stavbo)

Prepričan sem, da bi morala ZPS zaščititi ranljive potrošnike, torej kupce stavb. Trditev, da lahko vsak prodajalec oz. lastnik sam izdelava IE svoje stavbe, je škodljiva za potrošnike. ■

vir:

PURES – pripombe in odgovori 18.3.2010

Javna agencija RS za energijo

Energetska izkaznica stavbe, spletna stran GI-ZRMK

Evropska komisija

Javni razpis za izbiro izvajalca usposabljanja in preizkusa znanja za neodvisne strokovnjake za izdelavo energetskih izkaznic za obdobje treh let

IZS in Fakulteta za strojništvo UL sta MzIP pozvali k ureditvi pravnega energetskega certificiranja stavb

Odgovor MzIP 9.8.2013

Energetski zakon EZ-1

http://europa.eu/legislation_summaries/energy/energy_efficiency/en0021_sl.htm#key